

TSBD ve 16. Sosyal Bilimler Kongresi

Türk Sosyal Bilimler Derneği (TSBD) 1967 yılında kuruldu. Yarım yüzyılı geride bıraktı. Türkiye'de bu kadar uzun ömürlü dernek azdır. Özellikle de, bilimsel etkinliklerin özgürce gerçekleştirilmesini, eleştirel konumu elden bırakmaksızın destekleme ve geliştirme hedefini adeta adanmış bir özveriyle ve ödünsüz bir kararlılıkla benimseyeni ve sürdürebileni pek azdır.

TSBD, ilkin 1980 yılında gerçekleştirdiği ancak 12 Eylül darbesi nedeniyle ara vermek durumunda kaldığı "ulusal sosyal bilimler kongrelerini" (kısaca kongreler) 1989 sonrasında düzenli aralıklarla sürdürüyor. 1995'ten itibaren bu kongreler iki yılda bir sıklığıyla gerçekleştiriliyor. Bu etkinlik giderek TSBD'nin en önemli ve düzenli etkinliği konumuna terfi ediyor. Dernek yönetimleri bu etkinlik için tamamen amatör bir ruhla sorumluluk üstleniyor. Kongrelerin bilimsel özgürlük ortamına müdahale etmeyecek şekilde kurumlardan maddi destekler alındığı da oluyor. Ama son zamanlarda bu desteklerde dönemin ruhuna uygun geri çekilmeler meydana geldiği için, son iki kongredir katılımcılardan da -belirli istisnalar korunarak- küçük katkı payları alınmaya başlanması, bu Kongrelerin amatör ruhuna halel getirmiyor. Tam tersine, hem TSBD'nin hem de Kongrelere katılan sosyal bilimcilerin bağımsız ve özgür varoluşuna destek veriyor.

TSBD, Türkiye'deki üniversitelerin (üniversite enflasyonunun ulaştığı son sayı şimdilerde 206) gündemine hiç girmemiş önemli bir misyonu da yıllardır yerine getiriyor: Türkiye üniversitelerinin tüm sosyal bilimcilerini başkent Ankara'da ODTÜ yerleşkesinde buluşturuyor. Üstelik bu buluşturmayı sıradan olmaktan çıkaran birçok özelliği de içinde barındırarak: (i) Türkiye'nin sosyal bilimler alanında en kapsamlı bilimsel kongreleri, amatör ruhlu bir dernek olan TSBD tarafından gerçekleştiriliyor; (ii) Bilimsel kongrelere daha aşına sayılabilecek gelişkin kentlerin gelişkin üniversiteleri dışındaki Anadolu ve Trakya üniversitelerinden gelen araştırmacılar uzun süredir katılımcıların çoğunluğunu oluşturuyor; (iii) Genç akademisyenler/araştırmacılar bu Kongrelerde uzun süredir katılımcıların ana gövdesini oluşturuyor; (iv) Üniversite dışından araştırmacılar da Kongrelerde kendilerine yer bulabiliyor ve bildirilerini tartışmaya açabiliyorlar; (v) Son yıllarda iktidarın hukuk tanımaz baskılarıyla üniversitelerinden uzaklaştırılan/ emekliliğe zorlanan ve hatta bazen üniversite yerleşkesine adım atmaları bile engellenebilen akademisyenler, bu Kongreler aracılığıyla bilimsel temaslarını yeniden kurabiliyor ve üretken faaliyetlerine moral teşvikler bulabiliyorlar.

Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nin 16'ncısı da bugünden başlayarak üç gün boyunca (26-28 Kasım 2019) ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi'nde yoğun bir katılımı gerçekleştiriliyor. Ortak başlık aldığı için tek oturum sırası verilen ama gerçekte 2 ila 4 ayrı oturumu kapsayanları ayrı ayrı sayarsak, Kongre'de 91 oturumda 400'e yakın bildiri tartışmaya sunuluyor. Ortak bildiri sunan araştırmacılar (bu Kongre'de bunda da ciddi artış gözüküyor) ayrı ayrı dikkate alınırsa, Kongre'ye aktif katkı veren bilim insanlarının sayısı 500 civarına yükseliyor. (Bu sayıya, oturum başkanları dahil değil). Katılım bu denli yoğun olunca, bildirilerin paralel oturumlarda aynı zaman dilimlerinde sunulması şart oluyor. Bu yıl saat 17:15 sonrasında salonların kullanılamaması nedeniyle, paralel 8-9 oturum yerine 10 oturuma çıkılmış durumda. Kongre Düzenleme Kurulu mümkün olduğu ölçüde benzer konuları aynı zaman diliminde çakıştırmamaya özen gösterse de, bunun tam anlamıyla gerçekleştirilmesinin maddi sınırları oluyor. Yalnızca ortak başlık altında birbirini izleyen saat dilimlerini kullananlar (bunları esas olarak katılımcılar kendileri öneriyorlar) bu çakışmalardan kurtulabiliyorlar. Diğerleri için, bir salondan diğerine koşuşturmalar bu yıl da yaşanacak demektir. Ama bunun dahi Kongre'nin zevkli alışkanlıkları içine girdiğini belirtebiliriz.

Bildirilerin tematik içerikleri, bu yazıda gruplandırılarak sayılamayacak denli çeşitli. Ama emeğin türlü halleri üzerine sunulan bildiriler, emeğin üretim ve bölüşüm ilişkileri içindeki farklı konumlarını, toplumsal cinsiyet ve tarihsel perspektif bağlamı da dahil olmak üzere araştıranlar bu Kongre'de de ağırlıklı durumda. Kadın emeği, kadın istihdamı, göçmenlerin/ sığınmacıların emek piyasasındaki konumları bu yıl biraz daha ilgi gören konular arasında. Geç Osmanlı-erken Cumhuriyet iktisat tarihinden bugünkü ekonomik kriz koşullarına; bugünkü metalaşma ilişkileri ve kentsel mekanın düzenlenmesinden sosyalist gelecek ve planlamaya; devlet, sermaye, sınıf, popülizm, milliyetçilik ve demokrasi tartışmalarından hak mücadeleleri ve stratejilerine; dünyadaki gelişmelerden Türkiye'nin dış politika sorunlarına; Türkiye'de din ve laiklik incelemelerinden eğitim sorunsalına; sanayi ve tarım politikalarından enerji politikalarına; cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminden yönetim sorunsalının ütopyacı yansımalarına ve kooperatif örgütlenmelere ve benzeri birçok alanda zengin tartışmalara aday bildiriler yelpazesi söz konusudur.

Artık gelenekselleşen bir saygı duruşu duyarlılığı bu Kongre'de de gösterilmekte ve geçen kongreden bu yana aramızdan ayrılan değerli bilim insanları anısına oturumlar düzenlenmektedir. Bu yıl bu kapsamda, Doğan Ergun, Nuray Ergüneş, Cevat Geray, Mümtaz Soysal ve TSBD eski başkanlarından Bozkurt Güvenç anılmaktadır.

Kongre'nin açılış bildirisinin sunumundan sonra, artık gelenekselleşen Genç Sosyal Bilimciler Ödül Töreni ve onu takiben Behice Boran Özel Ödül Töreni yapılacaktır.

Kongre'ye başından sonuna katılanların bile oturumların hepsini birden izlemesi mümkün değildir ama sonradan TSBD web sitesini ziyaret ederek veya TSBD ile doğrudan ilişki kurarak daha geniş bir bilgi edinme bağlantısı kurulabilecektir. Kongre programının ayrıntılı dökümüne de gene TSBD web sitesinden erişilebilmektedir. Haydi herkes Kongre'ye...

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/tsbd-ve-16-sosyal-bilimler-kongresi-275011